

Маріупольський державний університет

Кафедра менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДПП 1.2.6. «Фінансовий менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент. Менеджмент організацій та адміністрування»

освітній ступінь Магістр

спеціальність 073 «Менеджмент»

факультет Економіко-правовий

2020-2021 рік

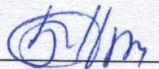
Робоча програма Фінансовий менеджмент для студентів ОПП «Менеджмент. Менеджмент організацій та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» ОС «Магістр».

Розробник _____ к.е.н., доцент Мацука В.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

 _____ *Балсабашинська А.В.*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
Модулів – 2	ОПП <u>«Менеджмент. Менеджмент організацій та адміністрування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання <u>реферативне дослідження</u>	Спеціальність <u>073«Менеджмент»</u>	Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 120	ОС <u>Магістр</u>	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 5		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78 год.	102 год.
		Індивідуальні завдання	
		2 год.	2 год.
Вид контролю: екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 33,3%/66,7%

для заочної форми навчання – 13,3%/86,7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» - формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- сутності, мети та функцій управління фінансами підприємств;
- методологічних засад організації управління фінансовою діяльністю підприємств і його методичного інструментарію;
- розроблення фінансової стратегії підприємств у взаємозв'язку із місією та загальною корпоративною стратегією їх розвитку;
- управління формуванням та ефективним використанням активів і капіталу підприємств як у цілому, так і по окремих їх видах;
- основ управління інвестиціями підприємств для забезпечення реалізації стратегії їх розвитку;
- управління грошовими потоками підприємств з метою забезпечення їх платоспроможності та фінансової стійкості;
- управління фінансовими ризиками підприємств по окремих видах фінансових операцій та напрямках фінансової діяльності;
- основ антикризового фінансового управління підприємствами, спрямованого на відновлення їх фінансової рівноваги у процесі розвитку.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Фінансовий менеджмент» спрямована на опанування наступних компетентностей:

інтегральна:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог;

загальні:

- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);

фахові:

- здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;
- здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;
- здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;
- здатність до управління організацією та її розвитком;
- здатність до підбору та використання новітніх підходів та методів в управлінні фінансовими результатами організації;
- здатність проводити об'єктивний аналіз зовнішнього середовища організації, здійснювати пошук нових ринкових можливостей шляхом використання сильних сторін та управляти конкурентоспроможністю організації в умовах відкритої та прихованої конкуренції.

Дисципліна використовується для формування наступних програмних результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістра за спеціальністю 073 «Менеджмент» (ОПП «Менеджмент. Менеджмент організацій та адміністрування») у Маріупольському державному університеті:

- планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;

- вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу);
- застосовувати знання та уміння антикризового фінансового управління організацією (підрозділом), управління інвестиційною діяльністю, управління фінансовими ризиками.

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна «Фінансовий менеджмент» вивчається після вивчення дисциплін «Менеджмент організації».

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:
знати: категорії фінансового менеджменту; зміст процесів та технологію управління фінансами.

вміти:

- формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві;
- досліджувати фінансовий стан підприємства, шукати резерви його зміцнення;
- розробляти фінансовий план підприємства у межах окремих підсистем планування та напрямів діяльності;
- застосовувати основні методи аналізу та планування активів підприємства;
- застосовувати основні методи аналізу капіталу, обґрунтування потреби в капіталі, оцінки вартості капіталу та оптимізації його структури;
- здійснювати оцінку ефективності реальних інвестицій, формувати програму реальних інвестицій, обґрунтовувати потребу в інвестиційних ресурсах;
- здійснювати оцінку фінансових інвестицій та формувати інвестиційний портфель підприємства;
- застосовувати основні методи аналізу та планування грошових потоків;
- проводити оцінку фінансових ризиків, обґрунтовувати методи їх нейтралізації та зовнішнього страхування;
- проводити оцінки вірогідності банкрутства та виявляти шляхи і механізми його запобігання.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади фінансового менеджменту

Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств

Поняття фінансового менеджменту підприємств. Місце фінансового менеджменту у загальній системі управління підприємством. Основні принципи фінансового менеджменту: інтегрованість із загальною системою управління підприємством, комплексний підхід до формування управлінських рішень, забезпечення високого динамізму управління та варіативності підходів до розроблення проектів управлінських рішень, орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємств тощо.

Головна мета фінансового менеджменту - забезпечення максимізації його ринкової вартості. Основні завдання фінансового менеджменту підприємства, спрямовані на реалізацію його основної мети: забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів згідно із завданнями розвитку підприємства у наступному періоді; забезпечення найбільш ефективного розподілу та використання сформованого обсягу фінансових ресурсів у межах основних напрямів діяльності підприємства; оптимізація грошового обороту; забезпечення максимізації прибутку підприємства при передбачуваному рівні фінансового ризику, при передбачуваному рівні доходності фінансових операцій; забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку; забезпечення можливостей швидкого реінвестування капіталу при зміні зовнішніх та внутрішніх умов здійснення господарської діяльності тощо.

Система функцій фінансового менеджменту. Основні функції фінансового менеджменту як керуючої системи підприємств та як особливої функціональної системи управління підприємством.

Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств

Поняття систем забезпечення фінансового менеджменту. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок.

Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст. Методологічні принципи формування системи організаційного забезпечення управління фінансами суб'єктів господарювання.

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст. Методологічні принципи формування системи інформаційного забезпечення управління фінансами суб'єктів господарювання. Система основних показників інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, що формується із зовнішніх та внутрішніх джерел.

Системи та методи фінансового аналізу, їх сутність та особливості. Основні форми фінансового аналізу залежно від цілей його проведення на підприємстві. Методологічні принципи та етапи здійснення фінансового аналізу на підприємстві. Склад основних систем фінансового аналізу, що базується на різних методах його проведення на підприємстві.

Системи та методи фінансового планування, їх сутність та особливості. Методологічні принципи та етапи здійснення фінансового планування на підприємстві. Характеристика систем перспективного, поточного та оперативного планування фінансової діяльності підприємства. Зміст основних фінансових планів підприємства - плану доходів і витрат з операційної діяльності; плану надходження і використання грошових коштів; балансового плану тощо. Система бюджетів підприємства, методи та порядок їх розроблення.

Системи внутрішнього фінансового контролю, їх сутність та особливості. Основні види внутрішнього фінансового контролю.

Методологічні принципи та етапи побудови системи внутрішнього фінансового контролю. Концепція фінансового контролінгу, її зміст. Основні функції фінансового контролінгу підприємства.

Тема 3. Фінансова стратегія підприємства

Поняття фінансової стратегії підприємства. Роль фінансової стратегії у забезпеченні розвитку підприємства та реалізації його фінансової філософії. Місце фінансової стратегії в стратегічному наборі підприємства, її зв'язок із корпоративною, іншими функціональними стратегіями та бізнес-стратегіями.

Методологічні принципи розробки фінансової стратегії підприємства згідно із сучасною парадигмою системи стратегічного управління. Домінантні сфери (напрями) загальної фінансової стратегії підприємства - стратегія формування фінансових ресурсів; стратегія розподілу фінансових ресурсів; стратегія забезпечення фінансової безпеки; стратегія підвищення якості управління фінансовою діяльністю тощо. Основні етапи процесу розробки і реалізації фінансової стратегії підприємства.

Визначення загального періоду формування фінансової стратегії підприємства.

Поняття фінансового середовища підприємства та основні завдання його дослідження. Особливості та методи проведення стратегічного аналізу зовнішнього фінансового середовища непрямого впливу, зовнішнього фінансового середовища безпосереднього впливу та внутрішнього фінансового середовища підприємства. Комплексна оцінка стратегічної фінансової позиції підприємства по окремих домінуючих сферах його фінансового розвитку.

Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства. Урахування об'єктивних обмежень у досягненні бажаних результатів стратегічного фінансового розвитку підприємства. Ранжування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства за їх пріоритетністю. Розроблення системи цільових стратегічних нормативів фінансової діяльності підприємства. Конкретизація цільових стратегічних нормативів фінансової діяльності по окремих інтервалах загального стратегічного періоду.

Розроблення фінансової політики підприємства по окремих аспектах його фінансової діяльності в стратегічному періоді. Забезпечення зв'язку фінансової політики із фінансовою філософією та стратегічними цілями фінансового розвитку підприємства. Особливості формування фінансової політики на різних рівнях фінансової діяльності.

Формування портфеля можливих стратегічних альтернатив фінансового розвитку підприємства по окремих його домінуючих сферах (напрямах). Визначення можливого поля прийняття стратегічних фінансових рішень з урахуванням досягнутої стратегічної фінансової позиції підприємства та стратегічних цілей його фінансового розвитку. Методи оцінки та відбору стратегічних фінансових альтернатив: аналіз сценаріїв; аналіз чутливості; метод побудови дерева рішень; метод імітаційного моделювання; метод експертних оцінок тощо.

Оцінка розробленої фінансової стратегії по параметрах її узгодженості із базовою корпоративною стратегією; із передбачуваними змінами зовнішнього фінансового потенціалу; внутрішньою збалансованістю цілей та цільових стратегічних нормативів фінансового розвитку; економічною та позаекономічною ефективністю реалізації; рівня ризиків окремих стратегічних фінансових рішень тощо.

Управління реалізацією фінансової стратегії підприємства - забезпечення стратегічних змін фінансової діяльності; діагностика характеру змін умов зовнішнього фінансового середовища на кожному етапі стратегічного періоду; вибір методів управління реалізацією фінансової стратегії, адекватних характеру поточних змін умов зовнішнього фінансового середовища.

Побудова системи контролю реалізації фінансової стратегії підприємства. Форми та порядок коригування програми стратегічного фінансового розвитку підприємства.

Тема 4. Управління активами підприємств

Сутність та задачі управління активами підприємства. Особливості управління формуванням активів на різних етапах розвитку підприємства. Основні принципи формування операційних активів підприємства. Структурно-логічна схема процесу управління формуванням операційних активів підприємства. Методи визначення потреби у загальному обсязі операційних активів підприємства.

Основні етапи процесу управління використанням операційних активів підприємства. Система основних показників, що використовується у процесі аналізу показників

продуктивності, оборотності та рентабельності операційних активів. Найважливіші фактори, що впливають на рівень ефективності використання операційних активів, та методи їх дослідження. Система цільових показників ефективності використання операційних активів, порядок їх розробки.

Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства. Основні етапи процесу управління оборотними активами. Показники та методи аналізу оборотних активів підприємства, послідовність його здійснення. Політика формування оборотних активів підприємства; фактори, що обумовлюють її тип.

Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу запасів підприємства. Методи оптимізації розміру основних груп поточних запасів. Основні системи фінансового контролю за рухом запасів.

Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу поточної дебіторської заборгованості підприємства. Кредитна політика підприємства та фактори, що обумовлюють її вибір. Методи визначення загальної суми оборотного капіталу, що спрямовується у дебіторську заборгованість по товарному та споживчому кредиту. Формування системи кредитних умов та процедури інкасації поточної дебіторської заборгованості. Основні системи контролю за рухом та своєчасною інкасацією поточної дебіторської заборгованості.

Управління грошовими активами підприємства, його зміст та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу грошових активів підприємства. Планування цільової суми залишку грошових коштів та їх еквівалентів.

Управління фінансуванням оборотних активів підприємства. Поняття чистого робочого капіталу. Показники та методи аналізу стану фінансування оборотних активів підприємства. Політика фінансування оборотних активів підприємства та фактори, що обумовлюють її вибір. Планування обсягу поточного фінансування оборотних активів з урахуванням фінансового циклу підприємства, що формується. Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів. Баланс формування оборотних активів, його зміст і порядок складання. Форми контролю за станом фінансування оборотних активів підприємства.

Змістовий модуль 2. Управління фінансовими ресурсами підприємства

Тема 5. Управління капіталом підприємств

Сутність та завдання управління капіталом підприємств. Управління структурою капіталу на основі фінансового леверіджу.

Управління формуванням власних фінансових ресурсів підприємства, його сутність, задачі та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу формування власних фінансових ресурсів підприємства. Методи визначення загальної потреби підприємства у власних фінансових ресурсах.

Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку на основі системи «Взаємозв'язок витрат, обсягу реалізації та прибутку». Управління формуванням прибутку на основі операційного леверіджу.

Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи. Фактори, що обумовлюють вибір типу дивідендної політики. Оцінка ефективності дивідендної політики підприємства.

Амортизаційна політика підприємства, її сутність та типи. Фактори, що обумовлюють вибір типу амортизаційної політики. Оцінка ефективності амортизаційної політики підприємства.

Управління емісією акцій, його сутність та послідовність здійснення. Методи дослідження можливостей ефективного розміщення передбачуваної емісії акцій. Визначення обсягу емісії, номіналу і видів акцій. Вибір ефективних форм андеррайтингу акцій.

Управління формуванням позикових фінансових ресурсів підприємства, його сутність, завдання та послідовність здійснення. Показники та методи аналізу залучення і використання позикових коштів. Методи визначення загальної потреби підприємства у позикових коштах.

Управління залученням банківського кредиту, його зміст та порядок здійснення. Визначення цілей використання і видів банківського кредиту, що залучається. Визначення та оцінка умов здійснення банківського кредитування у межах видів кредиту «Вирівнювання»

кредитних умов у процесі укладання кредитної угоди. Організація контролю за поточним обслуговуванням банківського кредиту і амортизацією суми основного боргу.

Управління фінансовим лізингом, його зміст і порядок здійснення. Фактори, що обумовлюють вибір виду фінансового лізингу. Визначення умов здійснення лізингової операції. Оцінка ефективності лізингової операції. Організація контролю за своєчасним здійсненням лізингових платежів.

Управління облігаційною позицією, його зміст та порядок здійснення. Дослідження можливостей ефективного розміщення передбачуваної емісії облігацій підприємства. Визначення обсягу та умов емісії облігацій. Вибір ефективних форм авдеррайтингу облігацій. Порядок формування фонду обслуговування і погашення облігацій.

Управління залученням товарного кредиту, його зміст і порядок здійснення. Фактори, що обумовлюють вибір виду товарного кредиту. Визначення середнього періоду використання товарного кредиту. Оптимізація умов залучення товарного кредиту. Забезпечення своєчасних розрахунків по товарному кредиту.

Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств

Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства. Сутність та завдання управління інвестиціями підприємства. Показники та методи аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.

Управління реальними інвестиціями підприємства, основні форми їх здійснення. Види реальних інвестиційних проектів підприємства та вимоги до їх розробки. Визначення вартості інвестиційного проекту. Показники і методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Формування програми реальних інвестицій підприємства.

Управління фінансовими інвестиціями підприємства, основні форми їх здійснення. Види основних фінансових інструментів інвестування та характеристика їх інвестиційних якостей. Моделі оцінки вартості окремих фінансових інструментів інвестування. Поняття портфеля фінансових інвестицій та класифікація його видів. Формування портфеля фінансових інвестицій підприємства на основі сучасної портфельної теорії.

Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств

Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Показники та методи аналізу грошових потоків підприємства. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи.

Поняття оптимізації грошових потоків підприємства. Основні напрями оптимізації грошових потоків - збалансування їх обсягів, синхронізація окремих їх видів у часі. Характеристика дефіцитного та надлишкового грошових потоків підприємства.

Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства, його види. Методи планування надходження та витрат грошових коштів з окремих напрямів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств у процесі розробки плану надходження і витрачання грошових коштів. Система платіжних календарів підприємства, порядок їх розробки та використання.

Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств

Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємств. Сутність та завдання управління фінансовими ризиками підприємства. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення.

Ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства. Формування загального портфеля ідентифікованих систематичних та несистематичних ризиків підприємства.

Первісна оцінка рівня фінансових ризиків. Методи оцінки рівня вірогідності настання ризикової події та умови їх застосування. Оцінка розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події. Групування фінансових операцій підприємства за зонами ризику за критерієм можливих фінансових втрат. Оцінка можливостей зниження попередньо визначеного рівня фінансових ризиків.

Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності. Характеристика «умов ризику» і «умов невизначеності». «Матриця рішень» та порядок її формування. Методи прийняття управлінських рішень в умовах ризику на основі «функції корисності Неймана-Монгерштерна». Методи прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності за критеріями Вальда, Гурвіца, Севіджа.

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, можливості та умови їх застосування. Методи запобігання ризиків, критерії їх вибору. Методи лімітування концентрації ризику в фінансовій діяльності підприємств та об'єднань; система фінансових нормативів, що забезпечує лімітування ризику. Методи хеджування як засоби мінімізації ризику під час проведення операцій із реальними активами, фінансовими інструментами інвестування та валютними коштами. Диверсифікація напрямів фінансової діяльності, форм фінансових операцій та видів фінансових інструментів як ефективний механізм зниження загального рівня ризиків. Розподіл ризику серед партнерів по фінансових операціях. Внутрішнє страхування фінансових ризиків у межах підприємства шляхом резервування фінансових ресурсів на випадок ризикових подій.

Зовнішнє страхування фінансових ризиків, його види та форми. Критерії передачі фінансових ризиків під зовнішній страховий захист. Основні умови страхування фінансових ризиків та їх відображення у договорі страхування. Оцінка ефективності зовнішнього страхування фінансових ризиків підприємства.

Тема 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами

Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань. Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством.

Діагностика фінансової кризи підприємства, її сутність та завдання. Система методів та показників експрес-діагностики фінансової кризи. Система фундаментальної діагностики фінансової кризи. Основні зовнішні та внутрішні фактори, що обумовлюють виникнення фінансової кризи підприємства та генерують загрозу її подальшого поглиблення. Ідентифікація параметрів фінансової кризи при її настанні.

Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Оперативний механізм фінансової стабілізації, спрямований на усунення неплатоспроможності; його методи та інструменти. Тактичний механізм фінансової стабілізації, спрямований на відновлення фінансової стійкості; його методи та інструменти. Стратегічний механізм фінансової стабілізації, спрямований на забезпечення фінансової рівноваги у довгостроковому періоді; його методи та інструменти.

Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Реструктуризація заборгованості підприємства, її основні форми та умови здійснення. Реорганізація підприємств, її основні форми та фінансові умови здійснення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади фінансового менеджменту												
Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств	13	2	2			9	13	1	1			11
Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств	14	2	2			10	14	1	1			12
Тема 3. Фінансова стратегія підприємства	13	2	2			9	13	1	1			11
Тема 4. Управління активами підприємств	13	2	2			9	13	1	1			11
Разом за змістовим модулем 1	53	8	8			37	53	4	4			45
Змістовий модуль 2. Управління фінансовими ресурсами підприємства												
Тема 5. Управління капіталом підприємств	13	4	4			5	13	1	1			11
Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств	13	2	2			9	13	1	1			11
Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств	13	2	2			9	13					13
Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств	13	2	2			9	13	1	1			11
Тема 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами	13	2	2			9	13	1	1			11
Разом за змістовим модулем 2	65	12	12			41	65	4	4			57
Модуль 2												
ІНДЗ	2					2	2					2
Усього годин	120	20	20			2	78	120	8	8		2

5. Теми семінарських занять -

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств	2
2.	Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств	2
3.	Фінансова стратегія підприємства	2
4.	Управління активами підприємств	2
5.	Управління капіталом підприємств	4
6.	Основи управління інвестиціями підприємств	2
7.	Управління грошовими потоками підприємств	2
8.	Управління фінансовими ризиками підприємств	2
9.	Основи антикризового фінансового управління підприємствами	2
	Разом	20

6. Самостійна робота -

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств	9
2.	Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств	10
3.	Фінансова стратегія підприємства	9
4.	Управління активами підприємств	9
5.	Управління капіталом підприємств	5
6.	Основи управління інвестиціями підприємств	9
7.	Управління грошовими потоками підприємств	9
8.	Управління фінансовими ризиками підприємств	9
9.	Основи антикризового фінансового управління підприємствами	9
	Разом	78

7. Індивідуальні завдання – реферативне дослідження (2 години).

Тематика досліджень

1. Аналіз грошових потоків підприємства.
2. Аналіз фінансових звітів.
3. Антикризове фінансове управління на підприємстві.
4. Банкрутство та його правове забезпечення.
5. Вартість грошей і час.
6. Вартість і оптимізація структури капіталу.
7. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.
8. Внутрішньо фірмове фінансове прогнозування та планування.
9. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами.
10. Методи прогнозування банкрутства: західний і вітчизняний досвід.
11. Механізм реалізації фінансового менеджменту.
12. Операційний аналіз на підприємстві.
13. Організаційне забезпечення системи управління фінансами.
14. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства.
15. Підприємство як підсистема національного господарства.
16. Прибуток як фінансова категорія.
17. Рентні платежі (ануїтети) та їх оцінка.
18. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві.

19. Управління активами.
20. Управління грошовими потоками підприємства.
21. Управління інвестиціями.
22. Управління прибутком.
23. Управління фінансовими ризиками.
24. Формування портфеля можливих стратегічних альтернатив фінансового розвитку підприємства.
25. Фінансова звітність та її значення в ринкової економіці.

Метою індивідуального завдання є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Необхідним елементом успішного реферативного дослідження є робота студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань фінансового менеджменту, статистичними матеріалами. Індивідуальне практичне завдання виконується і здається в друкованому вигляді на аркушах формату А4.

8. Методи навчання

Лекції (оглядові, тематичні, дискусії); робота в Інтернет; складання графічних схем, реферування, конспектування тощо.

9. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня опанування здобувачами вищої освіти матеріалу навчальної дисципліни проводиться шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни з метою виявлення ступеню розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять (30 балів), а також за результатами виконання студентом індивідуальних завдань, а саме: підготовки реферату (10 балів), виконання індивідуального практичного завдання (10 балів).

Загальні критерії оцінювання результатів поточного контролю з дисципліни:

45-50 балів	ЗВО виявив цілковите володіння навчальним матеріалом, вміє аргументовано його викладати під час усних опитувань та письмових відповідей. Усі виконані індивідуальні завдання продемонстрували здатність студента не тільки оперувати теоретичним матеріалом, але й застосовувати його на практиці, знаходити раціональні рішення проблемних ситуацій, його здатність до аналітичного та критичного мислення.
39-44 бали	ЗВО в цілому достатньо повно володіє навчальним матеріалом, здатний демонструвати знання теоретичних питань фінансового менеджменту. Водночас, під час усного та письмового викладення деяких питань студент допускає окремі неточності та незначні помилки. Виконані індивідуальні завдання показують, що студенту дещо не вистачає аргументованості при розв'язанні деяких проблемних ситуацій.
35-38 балів	ЗВО володіє навчальним матеріалом частково, демонструючи базові теоретичні знання. Усні та письмові питання розкрито частково, поверхово, недостатньо аргументовано. Реферат виконаний на достатньо низькому рівні; індивідуальне практичне завдання обґрунтовано.
0-34 бали	ЗВО не володіє або недостатньо володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту більшості теоретичних питань. Індивідуальні завдання не виконані.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. Кожен екзаменаційний білет з дисципліни містить два теоретичних питання та практичне завдання.

Завдання екзаменаційного білету	Бали
1. Теоретичне питання	15
2. Теоретичне питання	15
3. Практичне завдання	20
Підсумок	50

Оцінювання відповіді на теоретичне питання відбувається за наступними критеріями:

понад 90% правильних відповідей 13-15 балів	теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки
76 – 90% правильних відповідей 11-13 балів	теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки
60 – 75 % правильних відповідей 9-11 балів	значна частина теоретичного питання не була висвітлена
менш 60 % правильних відповідей 0-9 балів	більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкрито

Оцінювання відповіді на практичне завдання відбувається за наступними критеріями:

понад 90% правильних відповідей 18-20 балів	завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином
76 – 90% правильних відповідей 15-18 балів	завдання виконано повністю, але допущені незначні неточності у розрахунках або оформленні
60 – 75 % правильних відповідей 12-15 балів	значна частина завдання не була висвітлена
менш 60 % правильних відповідей 0-12 балів (другий рівень складності)	більша частина завдання не була висвітлена

10. Засоби оцінювання

Опитування та доповіді на семінарських заняттях, оцінка за реферат, оцінка за виконане індивідуальне практичне завдання, екзамен.

Питання до екзамену

1. Амортизаційна політика підприємства, її сутність та типи.
2. Визначення загального періоду формування фінансової стратегії підприємства.
3. Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи.
4. Зміст основних фінансових планів підприємства.
5. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.
6. Концепція фінансового контролінгу, її зміст.
7. Мета та завдання фінансового менеджменту.
8. Методи визначення загальної потреби підприємства у власних фінансових ресурсах.
9. Методи визначення загальної потреби підприємства у позикових коштах.
10. Методологічні принципи розробки фінансової стратегії підприємства.
11. Методологічні принципи та етапи здійснення фінансового планування на підприємстві.

12. Місце фінансового менеджменту у загальній системі управління підприємством.
13. Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів.
14. Основні види внутрішнього фінансового контролю.
15. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством.
16. Основні етапи процесу розробки і реалізації фінансової стратегії підприємства.
17. Основні принципи фінансового менеджменту
18. Особливості формування фінансової політики на різних рівнях фінансової діяльності.
19. Показники і методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.
20. Показники та методи аналізу формування власних фінансових ресурсів підприємства.
21. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи.
22. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення.
23. Поняття оптимізації грошових потоків підприємства.
24. Поняття систем забезпечення фінансового менеджменту.
25. Поняття та роль фінансової стратегії у забезпеченні розвитку підприємства.
26. Поняття фінансового менеджменту підприємств.
27. Поняття фінансового середовища підприємства та основні завдання його дослідження.
28. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
29. Система функцій фінансового менеджменту.
30. Системи та методи фінансового аналізу.
31. Системи та методи фінансового планування, їх сутність та особливості.
32. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок.
33. Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства.
34. Сутність та завдання управління інвестиціями підприємства.
35. Сутність та завдання управління капіталом підприємств.
36. Сутність та завдання управління фінансовими ризиками підприємства.
37. Сутність та задачі управління активами підприємства.
38. Управління емісією акцій, його сутність та послідовність здійснення.
39. Управління залученням банківського кредиту, його зміст та порядок здійснення.
40. Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення.
41. Управління облігаційною позикою, його зміст та порядок здійснення.
42. Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення.
43. Управління реалізацією фінансової стратегії підприємства.
44. Управління фінансовим лізингом, його зміст і порядок здійснення.
45. Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума		
Модуль 1					Модуль 2							
ЗМ №1				ЗМ №2					МКР	Реферат		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9				
									10	10	50	100
3	3	4	4	3	4	3	3	3				

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Необхідним обладнанням є персональні комп'ютери з програмним забезпеченням: MS Word, MS Excel.

13. Рекомендовані джерела інформації**Базові**

1. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 124 с.
2. Непочатенко О.О. Управління фінансами підприємств : підручник / О.О. Непочатенко. - К.: «ЦУЛ», 2016. - 496 с.
3. Нестерова С.В. Фінансовий менеджмент: практикум. Навчальний посібник / С.В. Нестерова. - К.: Кондор-Видавництво, 2019. - 280 с.
4. Фінансова стратегія підприємства / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, О.В. Корольова-Казанська, І.Г. Ганечко. - К. : КНТЕУ, 2009.
5. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
6. Фінансовий менеджмент: Підручник / [Бечко П., Непочатенко О., Гузар Б., С. Колотуха, Транченко О. та ін.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 496 с.
7. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання, 2013. - 375 с.

Допоміжні

1. Баліцька В.В. Капітал підприємств України: тенденції, пріоритети / В.В. Баліцька. - К.: Інститут економіки та прогнозування, 2007.
2. Блакита Г.В. Фінансова стратегія торговельних підприємств: методологічні та прикладні аспекти / Г.В. Блакита. - К. : КНТЕУ, 2010.
3. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств : підручник /І.О. Бланк, Г.В. Ситник. -К.: КНТЕУ, 2006.
4. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств і об'єднань: навч. посіб./ І.О. Бланк, Г.В. Ситник. - К. : КНТЕУ, 2007.
5. Планування діяльності підприємства: навч. посіб./ [А.Ф. Бурик, О.М. Світовий, О.Г. Мачушенко, А.В. Роєнко, І.С. Кравець]. - К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 260 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронні вісті <http://www.elvisti.com>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>